

[Bertel Haarder]

med noget helt andet at gøre, og som derfor ikke kan udpensles i detaljer i et sådant beslutningsforslag. Det er netop, som alle har forstået, selve intentionen eksemplificeret ved 10 konkrete forslag, som er det afgørende, og det er jeg meget glad for at der var tilslutning til.

Folketinget har ved sin tilslutning erkendt, at der her er en synsvinkel på sagerne, som vi må gøre noget mere ud af i fremtiden. Jeg har også bemærket ministerens skrivelser allerede for flere år siden om forskningen og dens nyttiggørelse. Den debat, som jeg jo også selv har deltaget i, og hvor ministeren måske følte sig misforstået – det var hun måske selv ikke helt uden skyld i – er nu endt med, at der er en hel række konkrete ting, som vi straks kan tage op, og som vi er enige om der bør gøres noget ved. Vi kan drage mere nytte af vor forskning; ja men så lad os straks gå i gang!

Det glæder mig, at man i de faglige landsudvalg tilsyneladende er gået i gang med det – vi andre ved jo ikke så meget om, hvad der foregår dér. Vedrørende kontraktforskningen er der dog i punkt 1 forslag om en helt konkret ændring, og jeg var meget glad for, at ministeren ikke afviste den på forhånd.

Det er bemærkelsesværdigt, at en så positiv modtagelse ikke havde været mulig for 5 år siden – det tør jeg vædde på. Der er altså visse ting, som vi har arbejdet os frem imod, en erkendelse på dette felt, som ikke var til stede for nogle år siden. Også det takker jeg for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udvalget angående videnskabelig forskning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om adgang til de videregående uddannelser [af Bertel Haarder (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 32. Fremsat 16/11 77).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Må jeg indledningsvis sige, at jeg finder, at adgangsreguleringen endnu er så ny, at det er nyttigt igen at drøfte grundlaget for den og at vurdere, hvorledes reguleringen virker, således at vi kan udforme proceduren, så de gener, der er ved den, kan reduceres mest muligt.

Da vi sidste gang her i salen drøftede spørgsmålet om adgangsregulering til de videregående uddannelser – det var i april – var hovedproblemet, om det overhovedet var forsvarligt og teknisk muligt at gennemføre adgangsregulering i 1977. Mange mente, at de uddannelsessøgende havde fået alt for lidt vejledning om systemet, og at det edb-teknisk ville bryde sammen.

Det viste sig nu i sommer, at adgangsreguleringen kunne gennemføres uden væsentlige tekniske problemer, og uden at de uddannelsessøgende blev ladet i stikken. Hele proceduren forløb smidigt. De uddannelsessøgende forstod systemet, og institutionsadministrationerne overholdt de fastsatte tidsfrister, samtidig med at man hele tiden sørgede for at afhjælpe de enkelte problemer, så ingen blev afvist på grund af rene formaliteter. Vi kan først og fremmest takke institutionsadministrationerne og alle andre, der har deltaget i vejledningsarbejdet over for de uddannelsessøgende, for dette tilfredsstillende forløb.

Det er imidlertid nok så væsentligt, at adgangs begrænsningsomfanget blev væsentlig mindre end frygtet, samtidig med at tilgangen til en række af de uddannelser, der er mest truet af arbejdsløshed, blev reduceret betragteligt. Formålet med den generelle adgangsregulering er jo ikke at indføre adgangs begrænsning ved alle uddannelser eller ved så mange uddannelser som muligt, men derimod gradvis at opnå en bedre tilpasning mellem tilgangen til uddannelserne, beskæfti-

[Undervisningsministeren]

gelsesmulighederne for de færdiguddannede og undervisningskapaciteten. Det er min og mange andres bedømmelse af, hvorledes det gik i sommer.

Forslagsstillerne mener åbenbart noget andet. Ifølge det fremsatte forslag skal ressourceforbruget ved de forskellige uddannelsessteder fastsættes efter langsigtede behovsvurderinger, og institutionerne skal ud fra den tildelte ressourceramme tage stilling til, hvor mange studerende de kan optage, og eventuelt tage initiativ til adgangsbegrænsning, hvis der kommer flere studerende, end de forventer at kunne klare.

Resultatet af det system, forslagsstillerne har i tankerne, må, så vidt jeg kan skønne, blive en meget uensartet styring af undervisningsstandarden, samtidig med at det vil kunne give en meget skæv fordeling af uddannelsessteder. F. eks. ville institutioner i nogle dele af landet skulle udbygges på bekostning af institutioner i andre dele af landet, hvis vægten blev lagt på de unges søgning af uddannelsessteder. Man ville dermed komme i konflikt med ønskerne om decentralisering og en mere rimelig spredning af uddannelses tilbudene end den, vi har arvet fra en tidligere tid, hvor alt skulle koncentreres i de to store universitetsbyer, ønsker, som jeg troede også venstre kunne tiltræde.

I øvrigt ser det ud til, at forslagsstillerne primært har haft universiteterne i tankerne, når de åbenbart ikke mener, at der er behov for central fastsættelse af optagelsestallene ved de enkelte uddannelsessteder. Måske har man ikke gennemtænkt, hvad der ville ske, hvis 29 seminarier hver for sig skulle bestemme deres optagelse. Det er trods alt herfra, at ca. 80 pct. af de afviste kommer. Ud fra en liberal tankegang skulle man vel udvide tilgangen.

Alle ved, at det ikke har været kapacitetsproblemer, men behovsvurderinger, der har medført nedskæringer i tilgangen. Hvilke konsekvenser mener forslagsstillerne deres forslag skal have for seminarierne?

En af de konsekvenser, jeg kan se, er, at adskillige seminarier skulle nedlægges. Seminarierne i de tyndest befolkede egne ville komme i farezonen. Men ikke alene seminarier, også handelshøjskoleafdelinger og teknika skulle, hvis man kurer på søgningen, nedlægges.

Hvad ville resultatet så blive for venstres nære samfund? Hvor ville valgfriheden i øvrigt blive af for de uddannelsessøgende i 1979 og fremover, hvis vi som et resultat af venstres leg med kræfternes frie spil nedlagde en række uddannelsessteder?

Det skal jeg sige. Valgfriheden ville være indskrænket til nogle få store institutioner i de store byer, institutioner som kunne overleve, fordi de med et stort befolkningsgrundlag simpelt hen har meget bedre muligheder for at få studerende end institutioner i små samfund.

Men det, venstre tilsigter med forslaget: at kombinere den størst mulige valgfrihed med den bedst mulige ressourceudnyttelse, er jo det, det nuværende system medvirker til at sikre.

F. eks. er det i bemærkningerne til adgangsreguleringsloven forudsat, at såvel den samlede tilgangsramme som optagelsestallene ved de enkelte uddannelser skal fastsættes under hensyn til søgning, beskæftigelsesmuligheder for de færdiguddannede og den eksisterende undervisningskapacitet, netop sådanne hensyn, som forslagsstillerne ønsker tilgodeset ved styringen.

Ligeledes skal institutionerne afgive udtalelser med henblik på fastsættelsen af deres optagelsestal. Dette er anført i de enkelte bekendtgørelser om optagelse ved institutionerne. Meningen er naturligvis, at institutionerne skal vurdere, hvor mange studerende de med den givne eller planlagte ressourceramme kan optage, og disse udtalelser er naturligvis et vigtigt baggrundsmateriale ved fastsættelsen af optagelsestal; men at tillægge dem den næsten altafgørende betydning, venstre vil, det vil være et stort fejlgreb.

Det viser sig nemlig i praksis, at udtalelserne er meget afhængige af den principielle indstilling til adgangsbegrænsning ved institutionen. Nogle læreanstalter prioriterer undervisningsstandarden meget højt og ønsker derfor et lavt optagelsestal og dermed en kraftig adgangsbegrænsning. Og undervisningsministeriet finder i flere tilfælde anledning til at fastsætte optagelsestal, der ligger højere end indstillet af institutionen.

Andre institutioner er principielt imod adgangsbegrænsning og frygter samtidig nedskæringer i ressourcerammen, hvis tilgangen bliver mindre end den, de angiver. Disse in-

[Undervisningsministeren]

stitutioner afstår typisk fra at give et bud på, hvor mange studerende de kan klare.

Nye institutioner, der stadig er under udbygning, ønsker en tilgangsramme, der svarer til deres udbygningsønsker. Undervisningsministeriet må ved administrationen af adgangsreguleringen sikre, at grundlaget for vurderingen af, hvor mange studerende der kan optages, er nogenlunde ensartet ved de forskellige institutioner.

Sådanne eksempler viser tydeligt de problemer, der opstår ved ressourcetildelingen, problemer, som venstres forslag, der næsten vender tingene på hovedet, ikke vil kunne afhjælpe.

Som jeg sagde i begyndelsen af mit indlæg, blev adgangsreguleringen gennemført i 1977 og uden mange af de problemer, som var frygtet. Det største problem – vel også set fra en liberal tankegang – er stadig de mange afviste fra seminarierne og en lang række andre mellemlange uddannelser og den store arbejdsløshed, vi stadig må forvente blandt en række langvarigt uddannede.

Disse problemer løses kun ved en langsigtet planlægning, hvor udbygning af uddannelses- og erhvervsvejledning går sammen med udvidelser i optagelsestallet ved uddannelser, hvor arbejdsmarkedsvurderinger viser, at der er muligheder for de færdiguddannede, altså først og fremmest de mellemlange uddannelser.

Tilpasninger som dem, der her er tale om, tilvejebringes ikke på én gang, men løbende over en årrække. Det gælder også tilpasningen af ressourcerammerne. Adgangsreguleringsloven er et nødvendigt grundlag for, at denne tilpasning kan gennemføres og gennemføres på en nogenlunde smidig måde.

Men det må atter understreges, at formålet med loven ikke er at opretholde adgangsbe-grænsning. Regeringen vil i det mindste fortsat tilsikre, at den samlede tilgangsramme er så rigelig, at der bliver et uddannelsesstilbud til alle, og at disse tilbud reelt bliver givet alle, således som man har kunnet gennemføre det gennem den koordinerede tilmelding.

Jimmy Stahr (S):

En af forslagsstillerne til dette beslutningsfor-slag, hr. Bertel Haarder, har for nylig skrevet en fremtidsvision, »Danskerne år

2002«. Jeg har læst den med stor interesse og med den pirrende nysgerrighed, der altid omgiver beskrivelser af fremtiden. Jeg kan her bekræfte, at hr. Bertel Haarder ikke alene har kigget i en krystalkugle, men også på andre måder har begrundet sine visioner. Og hr. Bertel Haarder er gået et skridt videre: de fleste spåmænd nøjes med at iagttage og beskriver, men da hr. Bertel Haarder har styringsmuligheder som folketingsmedlem, falder han for fristelsen og vil føre sine spådomme ud i livet.

Det foreliggende beslutningsforslag er be- skevet på side 68 i bogen. Problemerne for hr. Bertel Haarder er bare, at forslaget først er visioneret til 1990'erne. Hvis fremtidsvisio- nerne er rigtige, er det en betænkelig sag at springe 20 år over. Hvis de er forkerte, er et forslag på grundlag af visionerne endnu mere problematisk, og sådan må jeg bedømme det foreliggende.

Adgangsbegrænsning til uddannelser er en betænkelig sag, en adgangsregulering kan periodevis forsvares. I adgangsreguleringen ligger en styringsmulighed, og folketinget kan opretholde sin målsætning bl. a. om et rimeligt udbud af uddannelsessteder fordelt over hele landet.

Jeg betvivler, at det foreliggende forslag giver de samme muligheder, faktisk kan for- slaget føre til en fuldstændig skæv uddannel- sessituation, og vi kan komme i den situati- on, at vi til sidst står med meget få, men meget store uddannelsessteder.

Jeg synes også, at den enkelte selv bør op- drages til at tage ansvaret for anvendelsen af sit liv, som der står i bemærkningerne. Men jeg mener til gengæld også, at de inden for et så lille område som Danmark lige så godt kan tage ansvaret i Ålborg eller i København som i Århus.

Selvfølgelig skal vi også styre ressourcefor- bruget, og det synes jeg også vi i høj grad gør inden for undervisningsområdet; men denne ressourcestyring kan udmærket være koblet sammen med en adgangsregulering.

I deres bemærkninger nævner forslagsstil- lerne også kappestriden mellem uddannelses- stederne. Jeg ved ikke, om hr. Bertel Haarder forestiller sig disciplene dragende rundt til de lærestole, hvor de bedste lærere findes. Dette vil, så vidt jeg kan se, give os enorme proble- mer, ikke alene som før nævnt i form af få og store uddannelsessteder. Men hvad har

[Jimmy Stahr]

forslagstillerne tænkt at gøre, hvis en populær lærer flytter hen til et lille, næsten glemt uddannelsessted? Skal undervisningsministeriet så flytte sine ressourcer med? For god ordens skyld skal også jeg nævne, at det tilsyneladende kun er universiteterne, forslagsstellerne har haft i tankerne.

Selv om hr. Bertel Haarder i sin bog spør, at romantikken med Sturm und Drang vil vende tilbage, tror jeg nok, vi skal vente med lærestolsromantikken, indtil den kommer af sig selv og ikke på et folketingsbud.

Bl. a. derfor må socialdemokratiet afvise det foreliggende beslutningsforslag.

Wissing (FP):

Forslaget til folketingsbeslutning om adgang til de videregående uddannelser er et bemærkelsesværdigt forslag.

Fra fremskridtspartiets side kan vi erklære os enig i forslagens intentioner om det nødvendige i at styre de mange uddannelsessteders ressourceforbrug efter langsigtede behovsanalyser. Netop ved at gennemføre en styring ud fra langsigtede vurderinger af beskæftigelsesmulighederne varetager man ikke alene samfundets interesser med hensyn til at udnytte ressourcerne bedst muligt. Man tilgodeser også de uddannelsessøgende, hvis man kan undgå, at de vælger uddannelser, hvor der ikke er muligheder for tilstrækkelig beskæftigelse.

Af bemærkningerne til forslaget fremgår det endvidere, at det skal give de uddannelsessøgende større mulighed for selv at vælge, hvilken uddannelsesinstitution de vil søge, og det betegner vi også som positivt.

Endelig er det som noget væsentligt efter forslaget stadig væk meningen, at der skal laves adgangsbegrænsninger for de områder, hvor der ikke er tilstrækkelig uddannelseskapacitet.

Som en ulempe ved dette og mange andre forslag om uddannelsesregulering kan det måske fremføres, at uanset at der vil blive givet grundige informationer om eventuelt manglende ansættelsesmuligheder, vil der ikke være nogen større virkning at spore i de unges overvejelser om valg af uddannelse. Så længe det danske samfund opretholder den store forskel i arbejds- og indtægtsvilkår mellem håndens og åndens arbejdere, kan man ikke bebrejde de unge, der står over for at

skulle vælge fremtid, at de søger de veje, som stadig væk på næsten alle måder viser de største og bedste muligheder.

Når det også af bemærkningerne fremgår, at forslaget bl. a. er foranlediget af de seneste erfaringer med de hidtidige adgangsreguleringer, kan jeg nok ikke helt erklære mig enig med forslagsstellerne. Jeg mener, at med det korte tidsrum, hvori den nuværende adgangsbegrænsning har virket, kan der kun drages begrænsede konklusioner om dens virkninger.

Endelig kunne jeg godt have ønsket, at man i bemærkningerne havde præciseret, hvorledes den ændrede adgangsbegrænsning tænkes ført ud i livet. Dette kunne man eventuelt have gjort ved at fremføre nogle praktiske eksempler. Her nævnedes undervisningsministeren bl. a. som et specielt problem optagelsen på seminarierne. Undervisningsministeren mente, at det kunne betyde, at vi skulle nedlægge nogle af de 29 seminarier, vi har her i landet. Uanset modstanden mod en sådan tanke er det nok realistisk at regne med, at det netop er en udvikling, som vi ikke kan forhindre.

Men som tidligere nævnt er det alt i alt et bemærkelsesværdigt forslag, og jeg vil derfor slutte med at sige, at vi fra fremskridtspartiets side vil medvirke positivt til den fortsatte behandling af forslaget.

Helge Møller (KF):

Ofte er der i de senere år hørt beklagelser fra grupper af studerende og andre uddannelsessøgende om det helt urimelige i at have adgangsbegrænsning til videregående uddannelser. Man vil have det frie studievalg tilbage.

Ideen med det helt frie studievalg har tidligere været god latin hos næsten alle partier, men samfundet ændrer sig, og hvad der var god latin i går, behøver ikke at være god latin i dag.

En af de ting, man uanset frit studievalg eller ej altid har lagt vægt på ved en videregående uddannelse, er evnen til at tænke logisk. Denne evne svigter ganske de førnævnte grupper af studerende, der var imod adgangsbegrænsning, for det er jo de samme grupper, der er voldsomt ophidsede, når der ikke er arbejde til alle efter endt uddannelse. Men tingene hænger sammen, og vil man

[Helge Møller]

have helt fri ret til valg af uddannelse, må man også acceptere en overproduktion af færdiguddannede i mange fag og dermed en bevidst uddannelse til arbejdsløshed. Dette vil det konservative folkeparti ikke acceptere. Vi ønsker en styring.

Vores holdning er ganske klar: vi finder, at det er en hån såvel mod den enkelte studerende som mod det samfund, der betaler uddannelsen, at lade studerende gennemgå uddannelser, som vi efter behovsanalyser med stor sikkerhed ved kun fører til én ting, nemlig arbejdsløshed. Styring må der altså til.

Hvorledes styringen skal være, kan vi diskutere. Vi mener, at stopprøver er en af vejene. Herudover er der muligheder i adgangsregulering som nu og i ressourcestyring, som forslagsstillerne foreslår. Det kunne meget vel tænkes, at ingen af de tre muligheder, altså hverken stopprøver, adgangregulering eller ressourcestyring, var den ideelle, men at vi måske skulle have en kombination.

Vi finder det nyttigt at få debatteret tanker i venstres forslag, og vi ser hen til et frugtbart udvalgsarbejde.

Ebba Strange (SF):

Jeg har ved andre lejligheder både uden for og i denne sal hørt hr. Bertel Haarder give udtryk for nogle af de tanker, der ligger i dette forslag. Da jeg så forslaget, håbede jeg, at når det nu var skrevet ned, ville det fremstå lidt tydeligere, hvad det egentlig var, hr. Bertel Haarder mente, men det vil han jo nok beskrive lidt tydeligere for os, når han nu kommer op og skal svare på ordførerindlæggen.

Jeg er meget spændt på at se, hvordan hr. Bertel Haarder vil foretage disse langsigtede vurderinger af de unges beskæftigelsesmuligheder og -ønsker, fordi det jo netop er det, der har vist sig at være fantastisk svært i det samfund, vi lever i. Med den måde, hele uddannelsesområdet også er underlagt de økonomiske svingninger på, har det jo netop været fantastisk svært at lave disse langsigtede vurderinger.

Jeg har også mærket mig på møder rundt omkring, at hr. Bertel Haarder har fået kolde fødder med hensyn til adgangreguleringen, sådan som den er blevet gennemført. Nu tror hr. Bertel Haarder altså, at han har fundet de

vises sten og kan lave en adgangsbegrænsning og -regulering, der er bedre.

Fra socialistisk folkepartis side har vi vendt os imod adgangsbegrænsningerne, fordi vi mener, det er det dårligst tænkelige middel at sætte ind på et tidspunkt, da vi har 75.000-80.000 ungdomsarbejdsløse gående. Vi har udtalt – og jeg vil gentage det her – at vi mener, det bedste middel mod ungdomsarbejdsløshed er at lade de unge få en uddannelse.

Hvorfor har tilgangen svigtet? Hvorfor gik det så forholdsvist gnidningsløst med undervisningsministerens og folketingets adgangsbegrænsning her i sommer? Hvorfor er tilgangen svigtende på EFG-uddannelserne? Hvad er det egentlig, folketinget gør? Folketinget begrænser de unges økonomiske muligheder for overhovedet at få en uddannelse, og det er det, der er det helt store problem, og det er det, der er det helt store problem, og ikke hr. Bertel Haarders visioner om, hvordan verden skal se ud engang i en lys liberalistisk fremtid. Det er dér, de unge har de egentlige problemer, og det er dem, jeg synes et folketing med respekt for sig selv burde løse.

Jeg kan ikke lade være med at tænke på venstres hæderkronede indsats med hensyn til at forringe de studerendes økonomiske muligheder, med hensyn til at forringe EFG-uddannelsen og med hensyn til at nægte at behandle hele spørgsmålet om en samordning af de 16-19-åriges uddannelser. Det er dér, der trænges til at blive skabt nytænkning på uddannelsesområdet, og ikke det, hr. Bertel Haarder her lægger frem.

Jeg besøgte en EFG-skole i Slagelse for nylig, og de beskrev for os – og det var ikke nogle venstreorienterede elever, men en inspektør og nogle lærere – hvordan den EFG-lov, der var blevet vedtaget herinde, som fjernede lønnen i basisåret, og som ikke havde til hensigt at afskaffe mesterlæren, havde fået tilgangen til EFG-uddannelserne til at svigte. Det er de helt unge, vi svigter med den uddannelsespolitik, der bliver ført, og jeg tror ikke, hr. Bertel Haarders forslag hjælper et hak på det i situationen, som jeg synes er det mest alvorlige.

Svend Haugaard (RV):

Adgangsregulering vil altid være en meget svær sag: næsten uanset hvordan man indret-

[Svend Haugaard]

ter den, vil den give kritik. Jeg synes nok, det er lidt for tidligt at ville bygge på de erfaringer, som ikke er særlig gamle.

Jeg kan på den anden side ikke finde ét eneste ord her i forslaget, som jeg ikke i princippet er enig i, men når vi fra radikal side alligevel, skal vi sige, ikke tager forslaget helt alvorligt, skyldes det især to forhold.

For det første, at vi synes, forslagsstillerne går uden om de egentlige vanskeligheder, som består i at fastlægge de langsigtede behov for videregående uddannelse. Her siges der bare noget om, at sådan skal man altså gøre. Men hvordan man skal gøre det, og på hvilket grundlag man skal gøre det, får vi ikke nogen oplysning om. Kunne hr. Bertel Haarder fortælle os lidt nærmere, hvad de egentligt langsigtede behov er, så tror jeg, forslaget ville blive betydelig mere spændende, end det nu er.

Hvis man kan fastlægge behovene, kan man selsagt også herudfra foretage den ressourcestyring, som man ønsker, men på det punkt er forslaget temmelig tavst.

For det andet er der spørgsmålet om adgangsbegrænsningen. Så sent som i foråret var venstre med til at gennemføre den form for adgangsbegrænsning, der nu er gældende. Dengang var der endnu en chance for at hindre den form, vi har nu, men det medvirkede venstre altså ikke til. Fra radikal side udtalte vi i foråret skepsis over for forslaget. Hvis venstre nu har ændret mening på det punkt, er det da muligt, vi kan tale sammen om det. Men i hvert tilfælde drøfter vi meget gerne dette meget vanskelige adgangsbegrænsningsspørgsmål, som til enhver tid vil være svært at klare. Vi er parate til at drøfte det i udvalget og også parate til at tage de foreløbige erfaringer ind, selv om jeg nok synes, at man er lidt hurtig til at ville drage slutninger på grundlag af de erfaringer, der er gjort.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti mener ikke, at tiden endnu er kommet til, at vi skal forkaste de beslutninger, vi har taget angående optagelse på de forskellige højere læreanstalter, det, vi kalder adgangsbegrænsning. Vi mener, dette forslag er for løst opbygget, og vi kan ikke medvirke til det.

Litha Christiansen (VS):

Det forslag fra venstre, vi behandler i dag, minder mest af alt om diskussionen om, hvad der kom først: hønen eller ægget. Tilsyneladende vil venstre have ophævet den netop indførte adgangsbegrænsning, og i stedet vil man have indført en såkaldt ressourcestyring. Venstre påstår i bemærkningerne til forslaget, at de studerende er blevet afvist ved uddannelser, hvor der faktisk var kapacitet, som følge af den adgangsbegrænsning, folkettinget netop har indført. Det må kun betragtes som et spørgsmål om administrative overgangsproblemer ved den netop indførte adgangsbegrænsning.

På de områder, hvor der er indført adgangsbegrænsning, har man allerede stoppet for yderligere ansættelser af lærere. Timelærere er blevet fyret eller er ikke blevet genansat. Det er derfor for os totalt ligegyldigt, om man kalder det ressourcestyring eller adgangsbegrænsning; det er ét fedt.

VS vender sig derfor mod dette forslag med akkurat de samme argumenter som dem, vi brugte mod den nu indførte adgangsbegrænsning. Jeg vil kort resumere begrundelserne for at gå imod adgangsbegrænsningen.

For det første betyder adgangsbegrænsning eller ressourcestyring, at en meget stor gruppe af studenterårgangene nu skal kanaliseres over i korterevarende mellemuddannelser. Det betyder et tryk nedad i systemet. Unge, der tidligere har haft adgang til disse uddannelser, bl. a. i kraft af en faglig uddannelse, udkonkurreres nu af studenterne, ja, det er endda blevet så grelt, at der allerede i dag er studenter, der starter på en EFG-uddannelse.

For det andet: prognoserne bag den indførte adgangsbegrænsning har været og er stadig makværk. Prognoserne forudsætter, at vi kører videre med samme uantagelige niveau inden for f. eks. sundhedssektoren med en total mangel på præventivt sundhedsarbejde. Lignende forhold kan nævnes inden for undervisningssektoren, eksempelvis folkeskolens alt for høje klassekvotienter.

For det tredje: adgangsbegrænsningen medfører et fuldstændig vanvittigt karakterræs i gymnasierne. I dag er det jo ikke længere ualmindeligt, at man tager studentereksamen først og derefter en HF-eksamen for at forbedre karakterniveauet. Det medfører na-

[Litha Christiansen]

turligvis en strømlining af uddannelserne og en disciplinering af de studerende.

For det fjerde tvinger den indførte adgangsbegrænsning mange unge direkte ud i arbejdsløshed uden nogen former for økonomiske støttemuligheder.

Af disse og mange andre grunde er VS modstander af enhver form for adgangsbegrænsning, uanset om man kalder det tilgangsregulering, adgangregulering – som socialdemokraterne ynder at kalde det – eller det helt nye udtryk: ressourcestyring, som venstre nu lancerer.

Alfred Hansen (DR):

Retsforbundet er imod adgangsbegrænsning. Det har vi tidligere i denne sal i foråret gjort klart rede for. Jeg fulgte med interesse hr. Svend Haugaards kommentar til venstre om, at de radikale ikke havde medvirket til at ophæve adgangsbegrænsningen. Jeg mener at erindre, at da vi i foråret skulle stemme om et lovforslag om at udsætte adgangsbegrænsningen et år, da stemte også det radikale venstre imod et sådant forslag. Vi mener imidlertid, at det er bedre, at de unge får en uddannelse, end at de går ledige.

Jeg har endvidere her fra denne talerstol tidligere slået til lyd for, at man skulle foretage en analyse af de behov, der måtte være inden for de forskellige uddannelsesretninger, altså foretage en behovsanalyse. Det skulle være til hjælp for de unge. Sådanne behovsanalyser – med de fejl, naturligvis, som sådanne analyser måtte indebære – kunne dog være retningsgivende for, hvilke behov der var fremover inden for de forskellige uddannelsesretninger, og analyserne skulle så offentliggøres på gymnasierne, navnlig med henblik på 3. g'erne, så at de havde en vejledning om, hvilke beskæftigelsesmuligheder der så ud til at ville være fremover. Men hvis det skal kobles sammen med problemstillingen adgangsbegrænsning, ressourceforbrug, styring osv., som tilsyneladende ligger i dette forslag, så må vi tage afstand derfra.

Jeg kan tilslutte mig det, der står i første afsnit i bemærkningerne, nemlig »at studerende ikke længere kan nægtes adgang til en uddannelse . . .«. Helt enig. Men når så forslagsstillerne følger op: »hvor der er tilstrækkelig kapacitet«, så får det mig til at spørge forslagsstillerne, om det er meningen,

at antallet af lokaler på en uddannelsesinstitution og antallet af lærere skal bestemme, hvilken uddannelse der er plads til, og hvor denne uddannelse skal kunne fås. Hvis det er den slags reguleringer, man tænker på, så er jeg meget betænkelig ved et sådant forslagsvedtagelse.

Hvis jeg må forstå forslaget sådan, at venstre vil være med til at ophæve adgangsbegrænsningen og vil erkende, at adgangsbegrænsningen ikke var nødvendig, så glæder jeg mig til et udvalgsarbejde. Hvis det er en helt klar målsætning for venstre, at adgangsbegrænsningen burde vi ikke have haft, og at man agter at ophæve den, så har det retsforbundets fulde støtte.

Bertel Haarder (V):

Vi havde i går under førstebehandlingen af finansloven en principdebat om styringsmetoderne her i folketingssalen og i centraladministrationen, og det var ikke kun mig, men også adskillige andre, som udtrykte den største utilfredshed med den måde, vi styrer den offentlige sektor på. Bl. a. dette, at vi bruger hele tiden på at diskutere det forestående finansår og glemmer det, der er langt vigtigere, nemlig at diskutere, hvad der skal ske på længere sigt. Finansministeren havde ikke noget imod de betragtninger. Han imødegik det ikke, og det var tydeligt, at han spillede sorteper videre til finansudvalget, hvis formand desværre ikke var til stede. For det er vel dér, vore nye styringsmetoder skal udklækkes.

Forslaget her er affødt af præcis den samme tankegang, som kritikken i går udsprang af. Det gælder om at styre de rette ting og ikke tage fat og styre ved hjælp af de forkerte reb og lodder og trisser. Den helt selvfølgelige måde, man bør styre de højere uddannelser på, går selvfølgelig ud på, at man først og fremmest må have en idé om, hvor mange der mon kan finde ansættelse på de forskellige områder på lang sigt, og derudfra fastsætter man så, hvor store bevillinger der skal være, hvor store byggerier der skal foretages, og hvor stort et personale der skal ansættes. Det må vist være barnemad, at sådan bør det foregå. Så er det, jeg siger, så er det, venstre siger: når bygningerne nu står der, når folk er ansat, var det så ikke en idé at bruge det så godt som muligt? Og hvis det

[Bertel Haarder]

viser sig, at man har fået for stor en kapacitet, var det så ikke en idé at standse nybyggerierne? Det er det, vi siger. Derfor havde jeg bedt om, at det kunne blive behandlet sammen med det næste forslag. Men det er nu lige meget – det er sikkert min egen skyld, at det ikke behandles sammen, idet jeg ikke har gentaget den anmodning. Forslaget skal altså ses i sammenhæng med det næste forslag.

Denne styringsmetode afskærer overhovedet ikke nogen fra at tilgodese den geografiske fordeling, for det er da klart, at det er et led i denne langsigtede planlægning, at man for det første siger: hvor mange er der brug for, hvor stor kapacitet skal vi have? Og at man dernæst har en politik for, hvorledes det skal spredes ud over landet. Men når det er bygget og folk er ansat, så skal apparatet bruges, eller hvis der ikke er brug for det, så må man standse nybyggerier og sørge for at få kapaciteten dæmpet på længere sigt. Det er det, forslaget handler om, og det er så selvfølgelig, at det egentlig er mærkeligt, man overhovedet behøver at have en debat om det.

Når det er blevet nødvendigt at have en debat om det, er det, fordi der rent notorisk er blevet afvist studerende her i år på steder, hvor der er masser af plads. Bare for at tage ét godt eksempel: samfundsfag i København. Der kan nævnes andre eksempler. Der er plads, men man har nægtet dem adgang. Her er det, jeg siger: man må vælge enten at dæmpe kapaciteten og virkelig sørge for, at der sker en ressourceoverførsel til områder, hvor der er brug for kapaciteten, eller også må man, så længe man har kapaciteten, bruge den bedst muligt. Det er såmænd denne elementære lille selvfølgelig, forslaget drejer sig om.

Vedrørende seminarierne har jeg allerede sagt, at der intet er i vejen for, at man kan have den politik, at den kapacitet, der er brug for, skal spredes ud over landet så godt som muligt. Det er der intet i forslaget der strider imod. Men da der nu er blevet spurgt om det, så synes jeg, jeg vil sige, at det er lidt trist, at vi i dag står i den situation, at flere hundrede lærere på seminarierne overhovedet ikke har de timer, de er ansat til, overhovedet ikke har det antal timer, som de får løn for. Vi udnytter altså overhovedet ikke kapaciteten på seminarierne. Det er

klart, at det rejser et problem. På et eller andet tidspunkt må vi enten dæmpe kapaciteten eller også sørge for at få den udnyttet. En af delene må vi gøre på længere sigt, og det behøver aldeles ikke at ske ved, at de små seminarier bliver nedlagt, aldeles ikke. Hvorfor dog det? Det er der ingen begrundelse for. Det er udelukkende forskellige organisatoriske modstande, som har bevirket, at man ikke har kunnet klare sig fint med firsporede seminarier. Det kan man let, det er bare et spørgsmål om at få de implicerede til at gå med ind i et samarbejde om penduldrift og disse andre ting, der har været forelået.

Til hr. Svend Haugaard vil jeg da gerne sige, at hvis han havde været opmærksom, ville han se, at denne måde at styre på jo passer som fod i hose med de radikale ideer om, at man bør styre ved hjælp af stopprøver i stedet for. Spørgsmålet om stopprøver har vi ikke taget stilling til i folketingets undervisningsudvalg. Ministeren har sagt, at hun ville forsøge på den anden måde; vi har sagt, at det måtte hun gerne. Men ministeren har vist aldrig erklæret sig principielt imod stopprøverne, og det kan da være, at det skulle forsøges, og hvis det passede bedre ind i denne model, ja, så var der jo al mulig grund til at prøve det nogle steder.

Fru Ebba Strange bemærkede ganske rigtigt, at venstre ikke har fremsat store, dyre forslag om at forbedre uddannelsesstøtten. Det er vi også kede af, men vi synes ikke, vi har råd til det. Jeg vil gerne komme med en principiel bemærkning, som er vigtig, for et parti som VS vil jo så oplagt både blæse og have mel i munden. Dermed har jeg overladt til fru Ebba Strange selv, om hun vil føle, hun er på den samme vogn, men jeg ved i hvert fald, at VS har sagt sådan her fra talerstolen i dag. Man vil på én gang have uddannelsesløn og samtidig fri adgang. Det lader sig ikke gøre. Når venstre skal vælge mellem de to ting, uddannelsesløn eller fri adgang, så er vi jo liberale og må sige: vi synes, det er rimeligt, at folk skal betale en betydelig del af deres leveomkostninger tilbage, når de har lånt til disse i studietiden, for ellers får vi et støttesystem, hvor de veludrustede skal modtage penge fra de dårligere uddannede. Til gengæld muliggør den tanke, vi har, at vi som målsætning virkelig kan gøre det troværdigt, at vi kan få nogenlunde

[Bertel Haarder]

fri adgang til uddannelserne. Netop fordi vi går imod uddannelsesløn, og netop fordi vi siger, at der skal betales tilbage, netop derfor er vi i virkeligheden et af de få partier her i salen, som kan tillade sig at sige, at vi har en realistisk mulighed for at indføre fri adgang til uddannelserne.

Jeg ved godt, at DKP og VS vil have begge dele. Så vil det bryde sammen, og det er også det, de ønsker, ikke? Men vi er altså i den situation, at vi siger, man må vælge. Og vi har faktisk valgt og sagt: vi foretrækker en realistisk mulighed for fri adgang. Til gengæld vil vi altså ikke gå ind på disse tanker om, at alle uddannelsessøgende skal have det samme som ufaglærte arbejdere osv., hvorved vi også overfører ressourcer fra dårligt stillede til bedre stillede, hvis man ser på livsindkomsterne.

Vedrørende denne kappestrid om eleverne, som nogen har bemærket at jeg har udtalt mig om. Det var nu vist ikke her, og når jeg siger »jeg« nogle gange, er det, fordi den socialdemokratiske ordfører henviste til et kapitel i en bog, jeg har skrevet. Dette med kappestriden skal udelukkende forstås på den måde, at det ikke gør noget, hvis f. eks. Ålborg eller Roskilde universitetscenter på grund af en mere liberal måde at adgangsbe-grænse på ville komme til at mangle elever f. eks. på de samfundsfaglige studier – det kunne jo tænkes. Det gør ikke noget, for det er netop en udmærket spore at have på uddannelsesstederne, at hvis de ikke sørger for, at der er nogenlunde ro, og hvis de ikke sørger for, at de har et nogenlunde ry ude omkring, også hos aftagerne, så kommer der ingen kunder i butikken. Det er en form for styring, som i virkeligheden er meget værdifuld, og også derfor skal man være meget liberal, når man vil koste de studerende fra ét sted til et andet. Man skal have meget gode begrundelser for at sige: du må ikke blive arbejdsløs i dét fag, du skal i stedet for være arbejdsløs i dét fag. Du må ikke blive arbejdsløs samfundsfagsmand i København, men du må gerne blive arbejdsløs samfundsfagsmand i Roskilde. Med hvilken begrundelse siger man egentlig det? Det har vi jo tidligere udvekslet bemærkninger om, ministeren og jeg, og dengang havde jeg på fornemmelsen, at ministeren godt kunne se, at der var et problem her. Det var i og for sig det, der startede det hele. Jeg synes, vi bør

have dette problem op til principdebat i undervisningsudvalget, og det bør ministeren nu tage seriøst. Det tror jeg også hun gør.

Jeg synes, det måtte være muligt i det mindste at tilrettelægge tilgangsrammerne næste år på en sådan måde, at man tager hensyn til det, jeg her har sagt, for det lader sig jo gøre. Det er ikke noget brud med adgangsreguleringen, det er blot nogle andre principper i udførelsen af adgangsreguleringen.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Man kunne selvfølgelig vælge at lade være at svare hr. Bertel Haarder på de utroligt løse og uforpligtende bemærkninger, der kom her i anden omgang. Når jeg alligevel gør det, så er det, fordi jeg synes, at hr. Bertel Haarder trods alt slipper for nemt om ved nogle af de bemærkninger, der er fremkommet, og jeg synes heller ikke, at det alt sammen har sammenhæng med det forslag, som vi rent faktisk behandler her i dag.

Hr. Bertel Haarder siger, at det er helt banalt at prøve at lave en ordening, hvor vi regulerer efter, hvor mange vi tror der kan finde ansættelse. Ja, det er det, og det er rent faktisk også det, vi forsøger at gøre. Hr. Bertel Haarder siger, at når folk er ansat, så bør man bruge dem, det bør være princippet. Ja, det er rent faktisk også det, vi gør med den adgangsregulering, vi nu arbejder med. Hr. Bertel Haarder prøver så at gøre det lidt mere konkret og siger: f. eks. er der masser af plads på Københavns universitet i samfundsfag. Hr. Bertel Haarder siger ikke, hvad masser af plads er. Hr. Bertel Haarder siger ikke noget om, hvordan man finder ud af, hvilken kapacitet der er, om man kan forlade sig på oplysninger fra institutionerne, eller hvem der i øvrigt skal fastlægge det – nogle af de ting, jeg var inde på i mit første indlæg.

For mig at se fremgår det af hr. Bertel Haarders andet indlæg, at det, det drejer sig om, er at begrænse adgangen til Roskilde universitetscenter og Ålborg universitetscenter. Hvis det er det, så sig det, og så lad være med at lade, som om det er en principiel diskussion om adgangsreguleringen til de forskellige højere læreanstalter. Jeg tror i virkeligheden, vi ville stå os ved at få klargjort disse ting og så gå i gang med at diskutere dem, hvis det er det, der er problemet.

[Undervisningsministeren]

Hr. Bertel Haarder kunne heller ikke se en sammenhæng imellem seminarierne og den geografiske spredning af seminarierne, og samtidig siger hr. Bertel Haarder i sit forslag, at vi også må kunne styre ud fra den interesse, de studerende har, hvor de studerende gerne vil studere. Det, jeg siger, er, at vi har afvist omkring 80 pct. ved seminarierne. Hvis det skal styres efter, hvor man søger, så betyder det, at de små seminarier ude omkring i landdistrikterne skal nedlægges. Der er en langt, langt større søgning til byerne. Min politik på dette område har været den direkte modsatte. Den har været at sige: der skal eksistere disse seminarier rundt omkring, og der skal være den geografiske fordeling. Det vil sige, at der bliver en langt hårdere begrænsning på de store byseminarier, også selv om de har en ledig kapacitet.

I øvrigt ved hr. Bertel Haarder, at regeringen kommer med et lovforslag netop om at udnytte den kapacitet, der er på seminarierne, når vi også skal tage hensyn til de beskæftigelsesmuligheder, vi mener der er for folkeskolelærere siden hen.

Alt i alt har jeg megen sympati for, at vi diskuterer disse ting, at vi overvejer dem igen, men jeg må bede hr. Bertel Haarder om at gøre det konkret. Jeg synes, de løse bemærkninger, vi fik her i anden omgang, i alle tilfælde gør det meget vanskeligt at få noget fornuftigt ud af drøftelserne.

Blot en enkelt bemærkning mere til fru Ebba Strange om et emne, som jeg tror vi har haft lejlighed til at udveksle bemærkninger om, hver eneste gang vi har diskuteret adgangsreguleringen. Derfor vil det også for fru Ebba Strange være en gentagelse. Det drejer sig om ungdomsarbejdsløsheden. Jeg har sagt til fru Ebba Strange før, at med den totaldimensionering, vi har gennemført, er der plads til alle; derfor forøger adgangsreguleringen ikke ungdomsarbejdsløsheden. Jeg er sådan set enig med fru Ebba Strange i de bemærkninger, hun derefter kom ind på, og hvor hun koncentrerede sig om ungdomsarbejdsløsheden, hvor den er alvorlig, nemlig efter det 9. år i folkeskolen.

Ebba Strange (SF):

Til ministerens sidste bemærkninger vil jeg sige, at jeg synes også, det er et meget vigtigere problem for os end det, vi står med her.

Jeg kunne ikke lade være med at melde mig til et ganske kort indlæg efter at have hørt hr. Bertel Haarders svar. Det skulle jo være et svar på den kritik, der er blevet rejst mod forslaget, og jeg synes ligesom undervisningsministeren, at det var nogle meget, meget løse ender, vi fik som svar.

Hr. Bertel Haarder siger, at det er barnemad at få en idé om, hvor mange der kan finde ansættelse. Ja, at hr. Bertel Haarders ideer er barnemad, det er jeg ikke spor i tvivl om, sådan som han spyr om sig med gode ideer, men for os andre at få hold i, hvad disse ideer betyder konkret, det er til gengæld ikke barnemad. Derfor bør hr. Bertel Haarder nok vænne sig til at beskrive sine ideer på en sådan måde, at almindelige mennesker kan forstå dem.

Jeg nævnede i mit første indlæg noget om, hvor vanskeligt det var at lave prognoser, fordi hele uddannelsessystemet er undergivet de økonomiske svingninger. Det skal jeg ikke gentage. Men når hr. Bertel Haarder på samme tid går ind for fri adgang til alle uddannelser og vil have dem styret af ressourcer og vil have tilrettelagt en anden adgangsregulering, så synes jeg altså, forvirringen er fuldstændig komplet total.

Samtidig spørger han, om jeg går ind for uddannelsesløn, for det gør VS, og det gør kommunisterne. Vi skal ikke diskutere uddannelsesstøtten nu, det får vi rig lejlighed til senere. Vores principielle holdning i SF er, at så længe der er så store indkomstforskelle bl. a. mellem dem, der får uddannelserne, og dem, der ingen får, så længe mener vi også, der bør være en tilbagebetalingspligt på noget af den uddannelsesstøtte, der gives. Men vi mener, at støtten bør være bedre, end den er i øjeblikket.

Alfred Hansen (DR):

Jeg tilslutter mig helt og fuldt ministerens karakteristik af hr. Bertel Haarders svartale. Hr. Bertel Haarder svarede ikke på de spørgsmål, man stillede. Jeg skal derfor gentage mine spørgsmål. Jeg henviser til første afsnit i bemærkningerne til forslaget:

»Forslaget indebærer, at studerende ikke længere kan nægtes adgang til en uddannelse ...«. Helt enig. Men når forslagsstillerne skriver videre: »hvor der er tilstrækkelig kapacitet«, så spurgte jeg og spørger stadig

[Alfred Hansen]

væk: er det forslagsstillernes hensigt, at antallet af lokaler og antallet af lærere bl. a. skal bestemme, hvilken uddannelse de unge skal kunne søge, hvor de unge skal kunne få den? Er venstre enig i, at adgangsbegrænsningen, som vi har den, er unødvendig? Og vil venstre være med til at ophæve adgangsbegrænsningen her og nu og virkelig gennemføre det, som venstre kalder »at give de unge en mulighed for at vælge den uddannelse, de har lyst til«? Kan jeg i dagbladene i morgen eller i radioen i dag høre, at venstre vender sig mod adgangsbegrænsning?

Bertel Haarder (V):

Det sidste spørgsmål lød: »Skal antallet af lærere og antallet af lokaler bestemme, hvor mange der skal optages?« Svaret er nej. Men der skal være en nøje sammenhæng imellem antallet af lærere og lokaler og antallet af studerende. Og hvis man mener, at der er overproduktion på vej, hvad der oplagt er, så skal man i det mindste holde op med at bygge videre og at fortsætte med de byggeplaner, som blev fastsat på et tidspunkt, hvor man slet ikke troede, der var grænser for, hvor mange højt uddannede man kan bruge.

Jeg har sagt, at forslaget skal ses i nøje sammenhæng med det næste forslag, som jeg havde ønsket det behandlet sammen med. Det er sikkert min egen skyld, at det ikke er sket, men det havde jeg altså ønsket. Den afgørende indvending mod den nuværende form for adgangsbegrænsning er selve dette, at man ikke er begyndt med ressourcerne, begyndt dér i stedet for at begynde med at dæmpe adgangen på visse områder, hvor der faktisk var plads til nogle flere. Jeg har nævnt et eksempel på et sted, hvor der faktisk var plads til nogle flere. Vi kan jo i undervisningsudvalget forhøre os frem til, om der også er andre steder, hvor der var plads til nogle flere. Der er adskillige institutter i København og vistnok også nogle steder i Århus. Men jeg vil gøre opmærksom på, at hvis ikke det var gået så heldigt, som det gik, at mængden af ansøgere dalede kraftigt, så kunne det, jeg her har nævnt, have fået et ganske stort omfang, altså at man var blevet forment adgang til steder, hvor der havde været en kø uden for døren, og hvor de, der var der, måtte indrømme: ja, vi havde egentlig plads til flere på holdene, men ministeriet

havde nu fastsat disse rammer, så det kan vi ikke få lov til. Det er selve dette lille spørgsmål – det er nemlig ikke noget stort spørgsmål – det er dette lille anklagepunkt mod den nuværende adgangsbegrænsning, som venstre ønsker debatteret i undervisningsudvalget, og det kan ministeren da ikke have så meget imod. Jeg kan ikke forstå det.

De små seminarier vil aldrig blive nedlagt, hvis man bruger dette system, for der er jo rigeligt med ansøgere på seminarierne, så uanset hvor meget man spreder kapaciteten dér, så vil der altid blive ansøgere nok, også til det seminarium, der ligger allerlængst ude på landet. Det behøver man ikke at more sig over nede i embedsmandslogen, for det er faktisk en elementær ting . . .

Formanden:

Man må ikke tiltale tilhørerne.

Bertel Haarder (V):

Nej. Undskyld!

Dette blot for at understrege, hvad det er, der kan føre til, at der bliver for få elever. Det er dette, at der fastsættes en kapacitet, der alt i alt er for stor. Så er der enkelte steder, som ikke får elever nok. Det har venstre ikke spor imod, at der er nogle steder, hvor man eventuelt kommer til at mangle elever; det hører med i et liberalt uddannelsessystem, at der er en vis valgfrihed, og det kan man kun have, hvis der er en vis overkapacitet.

Det er ikke noget specielt angreb på Roskilde universitetscenter, dette her, det er blot et angreb på det, at man overfører studerende, som hellere ville have studeret i København, til Roskilde, på trods af at der var plads til dem i København; det er udelukkende det. Jeg har intet imod, at ministeren som led i den langsigtede universitetsplanlægning siger: vi skal have geografisk spredning, derfor skal vi dæmpe kapaciteten i København, og så skal den øges i Roskilde og Ålborg. Det er helt i orden. Man skal blot ikke nægte adgang for nogen, hvis der faktisk for indeværende år var plads til nogle flere.

Hvis nu ministeren kan komme og dokumentere for undervisningsudvalget, at faktisk er der slet ikke nogen steder, hvor der var plads til nogle flere, så må vi sige: ja, så fal-

[Bertel Haarder]

der grundlaget for forslaget faktisk bort. Men jeg nævnte altså et eksempel, og jeg tror, jeg hurtigt kan finde flere. Jeg nævnte også seminarierne, som notorisk har en overkapacitet. Det ved jeg godt ministeren er ved at gøre noget ved, men derved indrømmer hun jo også, at der altså er en overkapacitet dér.

Jeg understreger igen, inden vi går over til næste forslag, at de to forslag skal ses i sammenhæng, og at det, der har givet anledning til, at dette forslag overhovedet er blevet fremsat, er paradokset i, at adgangen er begrænset, fordi man siger, at der slet ikke er stillinger, samtidig med at der bygges videre. Det er dette paradoks, som har affødt, at dette forslag overhovedet kom på folketingets bord.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Blot den enkelte bemærkning, at jeg vil bede hr. Bertel Haarder om, når vi skal drøfte det i undervisningsudvalget, at få afklaret over for sig selv, hvad han mener med udtrykket, at »der er plads til nogle flere«, for det vil være umuligt at afklare det spørgsmål uden at vide, hvad hr. Bertel Haarder mener med det. Jeg havde nogle betragtninger om det i mit første indlæg.

Jeg skal lade være med fortsat at drille vedrørende seminarierne, men blot lige tilføje den enkelte bemærkning, at konsekvensen af hr. Bertel Haarders forslag, hvorefter man skal tage hensyn til kapaciteten, er, at enten skal der være betragteligt mange flere hold på seminarierne i det hele taget i forhold til, hvad vi skal anvende, eller også kan vi ikke styre efter ressourcer, men må styre efter, at vi vil støtte de seminarier, der ligger i de tyndest befolkede geografiske områder. Jeg tror i og for sig gerne, at hr. Bertel Haarder vil det sidste; jeg tror bare, han i sit forslag ikke har gennemtænkt mulighederne omkring seminarierne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.30.

Mødet udsat kl. 11.28

Mødet genoptaget kl. 13.30

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om nyvurdering af byggeplaner i undervisningssektoren [af Bertel Haarder (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 18. Fremsat 20/10 77).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det fremsatte forslag til folketingsbeslutning er som anført i bemærkningerne en gennemførelse, og jeg skal derfor henvise til mit indlæg her i tinget den 4. maj 1977, da forslaget sidst var til første behandling.

Jeg bliver imidlertid – som sidste gang, vi drøftede forslaget – nødt til at knytte nogle kommentarer til det talmateriale, der er angivet i bemærkningerne til det fremsatte forslag. For det første bygger de angivne tal på finanslovsforslaget for 1977-78. Det havde nok været mere rimeligt at anvende den for 1977-78 vedtagne finanslov. For det andet giver tallene i tabel 3, som tilfældet også var sidste gang, et skævt billede af fordelingen af investeringerne. Stort set finansieres de videregående uddannelsers byggeri alene af staten, mens der i de øvrige områders anlægsudgifter også indgår beløb fra kommuner, amter, lånefinansiering og egenkapital. Disse beløb andrager nok noget i retning af 1-1½ mia kr. årligt, som vi må lægge oven i det samlede beløb for at få det rigtige indtryk af investeringerne på uddannelsesområdet.